

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งในสภาพสังคมขณะนี้ เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนา กำลังคนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังอยู่ในระยะของการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา การสาธารณสุข สุขและการ คมนาคม ฯลฯ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าของนานาประเทศ และจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในการพัฒนาประเทศทรัพยากรด้านกำลังคนนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด การที่จะได้ ทรัพยากรด้านกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถนั้นย่อมได้จากการศึกษาอบรม¹ ซึ่งหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล อธิการบดีมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาคือ เครื่องมืออัน สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ ในด้านการเมือง หรือในด้านสังคมและวัฒนธรรม เพราะในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวต้องอาศัยกำลังคนเป็น ปัจจัยสำคัญและกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา²

ในด้านสังคมแล้วถือว่าการศึกษาคือเป็นปัจจัยหรือรากฐานแห่งสังคม ถ้าต้องการให้สังคม เปลี่ยนแปลงหรือชดเชยการเปลี่ยนแปลงในสังคม หนทางที่ดีที่สุดคือ ให้การศึกษาแก่ประชาชน เพราะ การศึกษาช่วยให้บุคคลเจริญขึ้นทั้งทางร่างกาย และจิตใจ มีความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น ทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า "คุณภาพของประชากร จึงเป็น

---

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510-2514 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2510), หน้า 12.

² ม.ล. ปิ่น มาลากุล, "คำนำ" ในการปฏิรูปการศึกษา รายงานของคณะกรรมการ วางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, สิบปันทน์ เกตุทัต และคนอื่น ๆ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 6.

ผลสะท้อนมาจากคุณภาพของการศึกษา การพัฒนาการศึกษาจึงเปรียบเสมือนแม่บทของการพัฒนาทุก ๆ ด้าน"¹

วิชาพลศึกษาจึงเป็นวิชาหนึ่งที่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในด้านการศึกษาดังที่ วรศักดิ์ เพียรชอบ ได้ให้ความสำคัญของวิชาพลศึกษาไว้ว่า วิชาพลศึกษาเป็นการศึกษาแขนงหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์ และความมุ่งหมาย เช่นเดียวกับการศึกษาอย่างอื่น ๆ คือเป็นวิชาที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม จะแตกต่างจากวิชาอื่น ๆ ก็ตรงที่วิธีการและสิ่งที่น่าสนใจ คือ พลศึกษาใช้กิจกรรมการออกกำลังกาย หรือการเล่นกีฬาเป็นสื่อกลางของการเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ²

ด้วยเหตุนี้วิชาพลศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และทางสังคมให้สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพในการประกอบกิจการงานเพื่อดำรงชีพในสังคม และเพิ่มสมรรถภาพของกำลังคนในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการจัดสอนพลศึกษาในชั้นเรียนถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญของการจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเป็นการวางรากฐานทางพลศึกษาที่สำคัญยิ่งในชีวิตของเด็ก และการจัดการสอนพลศึกษาในโรงเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนบริหารงาน เพราะการวางแผนบริหารงาน คือ กระบวนการที่เกี่ยวกับการเตรียมการกระทำในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้โดยวิธีการที่ดีที่สุด³ ความสำคัญของการวางแผนนับว่ามีความสำคัญต่อระบบของการบริหารงานอย่างยิ่ง และการบริหารงานที่ดีนั้น ภิญโญ สาธร กล่าวว่าจะต้องถือว่าบุคคลเป็นหัวใจของผู้บริหารเพราะความสำเร็จของงานนั้นขึ้นอยู่กับคน บรรดาสิ่งก่อสร้าง อาคาร สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และการเงิน แม้จะสมบูรณ์สักเพียงใดก็จะเป็นไปโดยไม่มีจุดหมายเลย ถ้าคนที่จะใช้สิ่งเหล่านี้ไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะใช้หรือขาด วิชาดกกำลังใจที่จะร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน⁴ ในทำนองเดียว

¹ มยุรี จารุปาน, "การประเมินผลความสูญเสียผู้มีความสามารถที่จะเรียนในชั้นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ระหว่างปี 2512-2519;" วารสารบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ 1 ฉบับที่ 2, หน้า 237.

² วรศักดิ์ เพียรชอบ, "ความหมายและวัตถุประสงค์ของการพลศึกษา," วารสารพลศึกษา 11(มิถุนายน 2512):10.

³ ฟอง เกิดแก้ว และคณะ, การพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2515), หน้า 75.

⁴ ภิญโญ สาธร, การบริหารงานบุคคล (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 5.

กันการบริหารงานทางด้านพลศึกษาที่ก่อให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพนั้นย่อมต้องอาศัยบุคลากร เป็นปัจจัยสำคัญเช่นกัน บุคลากรที่เป็นปัจจัยสำคัญดังกล่าวก็คือ ครูพลศึกษา ซึ่งบุชเชอร์ (Bucher) ได้กล่าวว่า ครูพลศึกษา คือ ครูที่ทำหน้าที่เหมือนกับครูอื่น ๆ ที่มีหน้าที่อบรมและสั่งสอนให้ความรู้แก่นักเรียน แต่ครูพลศึกษายังต้องรับภาระนอกเหนือออกไปจากนั้นอีก คือ จะต้องช่วยให้นักเรียน มีการเจริญเติบโต และพัฒนาทักษะทางกาย ทางกีฬา ความอดทน ความกระตือรือร้น มนุษยสัมพันธ์ และการเป็นผู้นำ¹

ดังนั้นครูพลศึกษาจึง เป็นบุคคลสำคัญที่จะปลูกฝังทัศนคติที่ดีทางด้านพลศึกษาแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนากายทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม อันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติทางด้านพัฒนาคุณภาพกำลังคนโดยตรงให้กับสังคม โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา แต่การที่ครูพลศึกษาจะทำงานให้เกิดผลดี และมีประสิทธิภาพนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง และปัจจัยที่ยอมรับว่ามีผลกระทบกระเทือนต่อการทำงานของครูพลศึกษาก็คือ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งโรงเรียนเป็นองค์การหนึ่งของสังคมที่มีหน้าที่ให้การศึกษาอบรมแก่เด็ก เยาวชน และบุคคลทั่วไปที่มาใช้บริการ กล่าวคือ โรงเรียนทำหน้าที่ผลิตนักเรียนออกไปให้มีคุณสมบัติ หรือมาตรฐานระดับหนึ่งตามที่สังคมต้องการ แต่การที่โรงเรียนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบุคลากรในโรงเรียนซึ่งมีหลายฝ่ายหลายหน้าที่ แต่ที่สำคัญที่สุดมี 2 ประเภทคือ ผู้บริหารการศึกษา หรือครูใหญ่กับครูผู้สอนหรือครู² ครูใหญ่เป็นผู้นำในโรงเรียนทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ตลอดทั้งคอยกระตุ้นและช่วยปรับปรุงมาตรฐานการสอนของครูในโรงเรียนให้สามารถปฏิบัติงานไปด้วยความเรียบร้อย แต่ครูใหญ่ผู้เดียวไม่สามารถทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ต้องอาศัยผู้ร่วมงาน หรือครู ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงมาช่วยในการดำเนินงานของโรงเรียนและจะต้องทำงานไปด้วยความสบายใจ และพอใจที่จะทำนั้นคือ มีความพึงพอใจในการทำงาน จึงจะทำให้ทำงานยังเกิดผลดี เพราะเมื่อสมาชิกมีความพึงพอใจในการทำงานสูงผลผลิตย่อมสูงไปด้วย³ จึงกล่าวได้ว่า หากครูใหญ่เป็นผู้มีความสามารถ และมีทักษะความเป็นผู้นำสูง ประกอบกับครูมีความพึงพอใจในการทำงาน จะทำให้โรงเรียนทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

¹ Charles A. Bucher, Foundations of Physical Education 5th ed. (Saint Louis : The C.V. Mosby Company, 1968), p. 592.

² ภิญโญ สาร, หลักการบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2516), หน้า 171.

³ Karl E. Weick, The Social Psychology of Organizations (Addison-Wesley Publishing Co., 1969), p. 121

มีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายตามต้องการ โดยผู้ร่วมปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน พร้อมกันด้วย ซึ่งความสำเร็จขององค์การขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำ และความพึงพอใจของสมาชิก เป็นสำคัญ

ในการบริหารงานของผู้บริหารนั้น ทรงศักดิ์ ศรีกาพลินธุ์ ได้กล่าวว่า การบริหารงาน ใด ๆ ก็ตามผู้บริหารจะมีจุดหมายปลายทางสำคัญอยู่ 2 ประการคือ

- 1) ให้การดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ ความคาดหวัง (Expectations) ของหน่วยงานนั้น ๆ ได้รับผลสำเร็จ
- 2) ให้สมาชิกผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction)¹

ในทางทฤษฎีนั้นถ้าผู้นำ หรือผู้บริหารมีความมุ่งหมายสูงทั้ง 2 ด้าน และแสดงพฤติกรรม ผู้นำออกมาใน 2 รูปแบบ คือ มุ่งงานเพื่อให้ได้ประสบความสำเร็จ และมุ่งสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ร่วมงาน เกิดความพอใจ ย่อมถือได้ว่าเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ แต่ในทางปฏิบัติแล้วผู้นำหรือผู้บริหาร มักจะแสดงพฤติกรรมด้านใดด้านหนึ่งสูงกว่าอีกด้านหนึ่งเสมอ จนเป็นบุคลิกภาพประจำตัวว่ามี พฤติกรรมแบบมุ่งงาน หรือมุ่งสัมพันธ์ ซึ่งการแสดงแนวโน้มพฤติกรรมผู้นำด้านใดด้านหนึ่งออกมา เช่นนี้ ย่อมมีผลกระทบต่อความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสมาชิกในหน่วยงานนั้นมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมแบบใดของผู้บังคับบัญชา ซึ่งในการบริหารงานด้านพลศึกษาก็ เช่นเดียวกัน เนื่องจากการสอนวิชาพลศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมในด้านการออกกำลังกาย การเล่น กีฬาเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม การที่จะจัดกิจกรรม ให้เหมาะสม และถูกต้องนั้นจำเป็นที่จะต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเป็นพิเศษ ใจรัก มีความอดทน และศรัทธาในการสอนพลศึกษา ถ้าหากว่าครูพลศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารแล้ว จะยิ่งทำให้กำลังใจและความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษา เสื่อมลง อันเป็นผลทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง นั่นก็คือ แนวทางความล้มเหลวในการ ศึกษา ดังที่ เทียน อัฐกุล กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีสมรรถภาพย่อมผลิตผลงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพของงาน ประเมินได้จากผลที่ได้ แต่งานที่ท่าจะมีประสิทธิภาพได้ต้องขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ

¹ ทรงศักดิ์ ศรีกาพลินธุ์, "ความพึงพอใจในการทำงาน," ศึกษาศาสตร์ 1 (มิถุนายน-ธันวาคม 2520) : 10-13.

(Effectiveness depends on satisfaction) ของผู้ทำงานนั้น¹

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมผู้นำและความพึงพอใจในการทำงานมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรเป็นอย่างมาก ผู้นำจะมีส่วนสำคัญที่จะสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานมากน้อยเพียงใด และความพึงพอใจในการทำงานของสมาชิกในองค์กรก็มีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์กร ทำให้องค์กรนั้น ๆ มีความเจริญก้าวหน้า หรือล้มเหลวลงได้ด้วยเหตุนี้ผู้นำจึงจำเป็นต้องศึกษาว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ร่วมงานในองค์กร เช่น ความสำเร็จของงาน เงินเดือน ความมั่นคงปลอดภัย เป็นต้น เมื่อผู้นำได้รู้ถึงปัจจัยต่าง ๆ แล้วสิ่งที่มีความสำคัญมากอีกอย่างก็คือพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกให้ผู้ร่วมงานได้สังเกตเห็นว่าเป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมในการบริหารงานแบบมุ่งงาน หรือมุ่งสัมพันธ์ ซึ่งพฤติกรรมของผู้นำมีส่วนส่งผลถึงความพึงพอใจในการทำงานของสมาชิกในองค์กร โรงเรียนก็เป็นองค์กรหนึ่งของสังคมที่มีหน้าที่ให้การศึกษาอบรมแก่เด็ก เยาวชน และบุคคลทั่วไปที่มาใช้บริการ โรงเรียนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารคือ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ และครู อาจารย์ผู้สอน ที่จะร่วมกันปฏิบัติงานไปด้วยความเรียบร้อย โดยผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำสูงที่จะให้ครู อาจารย์ในโรงเรียนมีความพึงพอใจในการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำและความพึงพอใจในการทำงานจึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะต่างก็มีความสัมพันธ์กันที่จะส่งผลไปยังการปฏิบัติงานขององค์กรให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นครูพลศึกษาที่จะต้องสอนในโรงเรียนต่อไป จึงมีความคิดเห็นว่าในปัจจุบันนี้การเป็นผู้นำของผู้บริหารที่ไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา ย่อมมีผลกระทบต่อการทำงานที่ขององค์กร เช่น ทำให้ประสิทธิภาพของงานลดลง อันเป็นเหตุนำไปสู่ความล้มเหลวขององค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษามากน้อยเพียงใด

¹เทียน อชกุล, "บทบาทของหัวหน้างานที่มีประสิทธิภาพของการทำงาน," กรมประชาสงเคราะห์ 3(19 มีนาคม 2517): 20-24.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษา
- 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงาน และมุ่งสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

- 1) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงาน และมุ่งสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษา
- 2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษามีค่าสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงานกับความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2525 ใน 5 ภาคของประเทศ

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยเชื่อว่าครูพลศึกษาที่สอนในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้ตอบแบบสอบถามตามสภาพการปฏิบัติงานที่เป็นจริงมากที่สุด เพราะฉะนั้นข้อมูลที่ได้จึงถือว่าเชื่อถือได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 1) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงครูพลศึกษาให้เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารอันจะทำให้เกิดความร่วมมืออันดี และมีความพึงพอใจในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารได้นำผลการวิจัยนี้ไปสำรวจลักษณะพฤติกรรมผู้นำของตนเอง ในการนำพฤติกรรมกรรมการบริหารไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเวลา อันเป็นการสร้างเสริมความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษาให้ดีขึ้น

3) เป็นประโยชน์สำหรับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูพลศึกษาให้ตระหนักถึงพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษา เพื่อจะได้หาวิธีการในการปลูกฝัง ฝึกหัด และปรับระดับความพึงพอใจในการทำงานให้เหมาะสม เพื่อจะได้เตรียมบุคลากรทางด้านพลศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และสถานภาพของผู้บริหารต่อไป

4) ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการและสิ่งจูงใจต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความพึงพอใจในการทำงานของครูพลศึกษาให้ดีขึ้น

คำจำกัดความของการวิจัย

พฤติกรรมผู้นำ (Leader Behavior) หมายถึง การกระทำ ท่าทีที่แสดงออกถึงความสามารถในการนำกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา รวมทั้งการบำรุงขวัญ และกำลังใจของกลุ่มซึ่งผู้บริหารแสดงออกในการบริหารงานที่ผู้ร่วมงานสังเกตเห็นได้

พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงาน (Initiating Structure) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงาน หรือ สมาชิกในกลุ่มในด้านความเข้าใจในการดำเนินงาน ตามนโยบายการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน รวมทั้งวิธีการดำเนินงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้นำแบบนี้เป็นผู้ที่มีระเบียบในการทำงาน

พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ (Consideration) หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่แสดงออกถึงความ เป็นมิตรที่ดี มีความไว้วางใจ สนับสนุน นับถือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ร่วมงานและความสัมพันธ์ในหมู่คณะดำเนินไปอย่างอบอุ่นเป็นกันเอง

ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่องาน เพื่อนร่วมงาน ลักษณะการทำงาน และสิ่งตอบแทนในการทำงาน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ โรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานศึกษาในปีการศึกษา 2525

ครูพลศึกษา หมายถึง ครูที่ทำการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในปีการศึกษา 2525

โรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา